Quelle: http://manuscripta.at/?ID=287
Copyright: Klosterneuburg, Augustiner-Chorherrenstift

De betonica

ut quidq̃ eis fuerit notum emundat. Idem betonica
trita et emplastrata sanat vetus oculi. Idem eres vnue
betonice cũ aqua potata caligines et suffusiones oculorũ
admiscere proprio reducendo sanat. Eadem eciam comesta
lacrimas sistunt. Folia eciam betonice et radices se
mel eleuent et de illa aqua laueni oculi et lacrimas
desiccat. Item betonica consecta cũ melle et data ad
modũ fabe sanat bene digestu cibi et auferit vomitum.
Eadem auferit dolorem stomachi assimilat suspiria. Consi
betonica data potui cũ aqua calida dolores et torsi
ones ventris soluit. Drasti betonica cũ mistã et pipe
data potui dolores renũ tollit lapidemq; renũ et
vesice excludit. Idem betonica trita et emplastrata
dolores podagrarũ leuat. Theof. p. Conti menti amissio
da bibere betonica trita et sanat. Idem betonica
cocta cũ bono vino et demane potata calide omnes acci
dentes febrium expellit. Idem contusa cũ vino apposita
que plaga ouiez et cũ pano mundo super vlnus posita mira
biliter curat. Si contusa fuerit vel pulueresata et
super vlnus aspersa nõ sinit illud sanguinare. Contu
sa cũ vino et super vlnus ligata omnes putredines car
nem expellit et nõ permittit crescere. Decocta in bono
acto et ebore capitis locti omnes dolores mitigat et sle
pnt. Idem succus betonice mire prosiat contra auricũ
dolorem et surditates et somnos extraneos nõ sinit
manere. Water. Succus eius mixtus cũ oleo rosato au
ribus infusus earũ fugat dolores. Idem semen eius
cũ vino stupefacit
rit eciam bestias odorat venenis. Idem pulius eius in po
dere fabe cũ melle comestus post cenam iuuat stom
et etiam digestu pulius eius cũ melle cocto iuuatus
iuuat equitantes et tussim sedatq; suspiria et varios sto
machi dolores pulius eciam eius cũ vino bibitus mollit
alium. Idem folioz eius pulius cũ mastã bibitus
prodest ruptis et ster leuat atq; ardentes. Item pul
medicinalis eius tritus cũ mistã et bibitus humores vo
mitu more ellebori purgat et propriae flegma b. mater.

Betonica secũdũ serapionem dr̃ bastarcam
D est herba que nascitur omni anno binis vel
tribus cubitis longitudo est vno vel duobus
aut plus et est quadrangulata et hẃ folia longa lata
mollia similia in figura sua foliis arboris tyliandri
et in sussitus suus odorem bonũ habentia. Et folia que
sunt primũ terre sunt maiora aliis et infimiuate virge
est semen collectum in se pipe collectum spice frumenti et assi
milatur saturegie q̃ dr̃ tibia folia eius collitur et de
siccati. nã illud q̃ extra plurimũ adminstrat sunt fo
lia et hẃ radices subtiles sicut ellebori radice. Et sapor
eius est acutus amarus. Et virtus eius prima est ve
que calefacit in primo g̃. Et virtus eius secũda est virtus que
mordet et abstergit. Et tertia virtus est que mordet hu
mores grossos et sanguis lapidem renũ et mundificat et
abstergit pulmo et ep et provocat oũ et offert epilie et
curat aliquos nerviz et lacteoz. Et qn̄ ponit super
morsum alicuius animalis venenosi fraudulenti confert. Et
qn̄ sumit in potu confert suffocationi et eructuacioni acetose
Radix eius qn̄ ponit in potu cũ vdromelle facit eu
mere potenter flegma. Et qn̄ sumitur in solvis eius 3 j
cũ vdromelle et cũ aq̃ ad attritones et contusiones
et casus et dolorem nati et ad suffocationes et confert eis
Et dant̃ ex solvis 3 iij cũ vna cocula vini ad morsus ve
nenosoz. Silr̃ alia qn̄ sit emplstr̃ cũ solvis ipsius sup
loci morsus confert. Et qui bibit ex eis 3 j confert cũ
vino malicei mediancz mortiferez. Et si biberit ex
eis aliquis vino et postea assumpsit aliquid in quo
sit medicina venenosa aliq̃ nõ nocebit ei vnus prodest
et ventrem laxat. Et qn̄ sumit in potu cũ aq̃ curat
opilos appopleticos et dolores capitis. Et qn̄ bibitur
de ea 3 j cũ acto et melle curat dolores splenis. Et qn̄
sunt̃ eius post tibi mgitrate fabe et melle definiatur
sanat digestu cibi. Et qn̄ dat̃ in potu de ea binũ eructu
actos acetosam confert. Et dat̃ de ea binũ malis stomachi
stq; mastiet eam et deglutiat et bibit post vinũ te
pidũ confert valde. Et dat̃ in potu illi qui sunt sagrane
a pectore in qnictate in anhelosat cũ 3 anos vini cũ aq̃
mixti aliq̃tulum tepidi confert. Et dat̃ in potu binũ
dolorem suaciũ et binũ dolore renũ et vesice mgitrate
3 iij cũ aqua et dat̃ extra vdrop febricitantibus 3 iij cũ vdromel
le et nõ febricitantibus tũ in melle. Et qn̄ dat̃ de ea in potu
cũ vino 3 j prouocat oũ. Et qn̄ dat̃ de ea 3 j. e cũ 10 anos
vdromelli lauat ventrem. Et qn̄ dat̃ cũ melle confert vbe
ribus pulmonis antiqis et sanie que est in pectore. Et
dat̃ veteri sue vdrop diem. Et dant̃ de ea 3 iij cũ aq̃
ca in colica et dolore intestinoz et sint aq̃ iij annos et
qn̄ dat̃ de ea in potu 3 ij cũ 10 ijns piperis cũ 5 grans
vini calefacti confert dolori latereis. Et qui volt repo
nere folia eius oportet q̃ prius desiccet ea demde curat
contritione foeci et reponat ea in vase terreo de quibus
si puluerizet sup vulnera que fuerit in carne con
glutinat ea cito. Et si accipiat humida anteqũ desiccetur
et terat̃ et fiat emplstr̃ cũ ea fiant hoc idem. Et sepe debet
renouari emplstr̃. Et si fiat emplstr̃ de ea humida exdit
fragmenta ossiu que sunt in vulnere. Et radix qn̄ coquit
in aqua donec consumant due partes aque et liniatur oculi
sedat apostemata calida q̃ sunt in eis. Et si limit frons
sedat dolorem capitis. Et qn̄ folia eius humida teruntur
et fit emplstr̃ cũ eis super oculũ aut super fronte sicut